

Kommunplan 2025-2027

Dals-Eds kommun

Antagen av Kommunfullmäktige 2024-11-06 § 95

Innehållsförteckning

1	KOMMUNSTYRELSENS FÖRORD	3
2	OMVÄRLDENS PÅVERKAN	3
3	FINANSIELLA MÅL OCH BUDGETFÖRUTSÄTTNINGAR	5
3.1	KOMMUNENS UTVECKLING.....	5
3.1.1	<i>FINANSIELLA MÅL</i>	5
3.1.2	<i>SKATTEUNDERLAGSPROGNOS</i>	6
3.1.3	<i>RESURSFÖRDELNING</i>	6
3.1.4	<i>INTERNRÄNTA</i>	7
3.1.5	<i>PERSONALOMKOSTNADSPÅSLAG (PO)</i>	7
3.2	PERSONAL- OCH LÖNEPOLITIK.....	8
3.3	FINANSIELL ANALYS.....	8
3.4	FINANSIELLA NYCKELTAL.....	13
3.5	GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH BALANSKRAVSUTREDNING MED RESULTATUTJÄMNINGSRESERV.....	14
4	GRUNDUPPDRAG	19
4.1	SAMHÄLLSUTVECKLING & VÄLFÄRDSTJÄNSTER.....	19
4.2	STYRNING OCH LEDNING.....	19
5	UTVECKLINGSOMRÅDEN	21
5.1	KOMMUNENS VISION.....	21
5.2	KOMMUNENS ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGSMÅL.....	21
5.2.1	<i>5 000 invånare år 2035</i>	21
5.3	UPPDRAG OCH STRATEGI FÖR EKONOMI I BALANS.....	22
5.3.1	<i>Uppdrag till nämnder och kommunledning</i>	22
6	BILAGA 1 FINANSIELLA RAPPORTER	23
6.1	DRIFTBUDGET.....	23
6.2	INVESTERINGSBUDGET.....	25
6.3	RESULTATBUDGET.....	26
6.4	FINANSIERINGSBUDGET.....	27
6.5	BALANSBUDGET.....	28

1 KOMMUNSTYRELSENS FÖRORD

Vi har under 2023, 2024 haft tuffa ekonomiska förutsättningar.

Vi har gjort omfattande åtgärder för att minska våra kostnader, vi sjösatte åtgärder redan under 2023 och de har fått helårseffekt 2024.

De ekonomiska förutsättningarna vi haft har till övervägande del berott på kraftigt ökade pensionskostnader, men även inflationsdrivna kostnadsökningar gällande kost, drivmedel, el etc.

2023 budgeterade vi en minusresultat på - 15 miljoner och det landade på -2,4, 2024 har vi budgeterat ett minusresultat på -22,1 miljoner, och i skrivande stund ser det ut att landa på - 11,7 miljoner, så ryggsäcken framåt är ju betydligt mindre än förväntat.

Det är därför riktigt roligt att kunna presentera en budget med svarta siffror för 2025, även om det budgeterade resultatet är litet så är det dock ett positivt resultat, prognoserna för 2026 och 2027 ser även de mycket ljusare ut.

Vi har under året anställt Camilla Karlsson som ny socialchef och även gjort klart med Jonas Olsson som ny kommundirektör så efter något år med en ofullständig organisation är vi nu på banan och kan se framtiden an med tillförsikt.

Det stora övergripande målet framgent är att vända befolkningsutvecklingen, som i skrivande stund faktiskt ser ut att öka med några få personer, vi hoppas att den nedåtgående trenden är bruten, den faktiska siffran räknas från 1 november så vi får vänta lite till innan vi med säkerhet vet utfallet.

Samarbetet med Dalslandskommunerna fortsätter och det är ett antal bollar i luften där, bland annat delar vi ju ekonomichef med Bengtsfors kommun, jag tror att liknande samarbeten är framtiden för mindre kommuner.

Heltidsresan har vi ju under ett antal år jobbat med, därför är det roligt att se en positiv förflyttning i frågan, vi hade vid senaste mätningen lite över 81% heltidsanställda.

Vi har även påbörjat ett gemensamt arbete mellan Soc Fv och Fokus där vi jobbar för att minska skolfrånvaron, till det så är vi med i projektet backa barnet som alla Dalslandskommuner deltar i.

Andreas Nilsson

Kommunstyrelsens Ordförande

2 OMVÄRLDENS PÅVERKAN

ÖVERGRIPANDE FÖRUTSÄTTNINGAR OCH UTMANINGAR

Kommunen är en stor organisation med en mångfacetterad samling verksamheter, som är starkt påverkade och beroende av händelser i omvärlden. Även om vi inte med säkerhet kan förutsäga framtiden finns det mer eller mindre synliga trender som kommuner och regioner behöver förhålla sig till.

Inför den kommande planperioden råder fortsatt stor osäkerhet inom många områden, inte minst till följd av det oroliga omvärldsläget. Vi kan konstatera att för vår kommun är välfärdens finansiering, befolknings- och demografiutvecklingen samt personal- och kompetensförsörjning, de kanske största ödesfrågorna att hantera.

Allt sammantaget gör att det är extra svårt att bedöma den förväntade utvecklingen, till och med på kortare sikt. Vi behöver fokusera på att klara av kärnan i våra respektive grunduppdrag, att bibehålla och förstärka vår robusthet för att bättre klara att stå emot kriser, men också och inte minst arbeta aktivt för att stärka vår attraktivitet som kommun, för våra invånare, företagare, medarbetare och besökare. För att klara dessa utmaningar krävs att vi dels arbetar pragmatiskt och kreativt internt i organisationen men också i kommunsamverkan där det är lämpligt och dels med stort fokus på att involvera invånare, företag och föreningar i att kraftsamla tillsammans för att platsen Dals-Ed ska bli en bättre plats att leva och bo på.

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH UTMANINGAR FÖR DALSEDS KOMMUN

Det utsatta ekonomiska läget har inneburit en väsentlig försämring för kommunens ekonomi under främst 2023-2024, där kostnadsutvecklingen överstiger intäktsutvecklingen trots en relativt god skatteunderlagsutveckling och låg arbetslöshet. Orsaken är snabbt ökande kostnader, dels inflationsdrivna, dels kopplade till volymökningar inom vård och omsorg. Följden blir att vi gått från goda resultat de tidigare åren till större underskott under främst 2024, trots ett stort paket av åtgärder kopplat till demografiförändringar, effektiviseringar och anpassningar som sjuksattes under 2023. Det har inneburit stora utmaningar för kommunens verksamheter och förvaltningar att genomföra, var för sig och gemensamt. Vi har försökt arbeta för att genomföra åtgärder för kostnadsminskningar så balanserat och koncentrerat som möjligt så att vi inte slår sönder förutsättningarna för en god välfärdsservice och en långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet. Tack vare att kommunen har en god ekonomi i grunden så finns det möjlighet till det genom att använda tidigare upparbetade resultat under några år utifrån regelverket för användande av resultatutjämningsreserven.

BEFOLKNINGSPROGNOS

Företaget Statisticon har tillsammans med kommunen tagit fram en befolkningsprognos för perioden 2023-2033 som visar att invånarantalet i Dals-Eds kommun förväntas minska med 318 invånare, från 4 606 till 4 288 personer. Antalet inflyttade beräknas bli i genomsnitt 217 personer per år medan antalet utflyttade skattas till 213 personer. Detta ger ett årligt flyttnetto på 4 personer för varje år under prognosperioden. Antalet barn som föds förväntas vara 31 per år i genomsnitt under prognosperioden medan antalet avlidna skattas till 66 personer. Detta medför en befolkningsförändring med -31 personer per år.

Prognosen där folkmängden förväntas fortsätta minska och antal äldre blir allt fler, medför stora utmaningar för kommunen både vad det gäller kompetensförsörjning och ekonomin då det skapas ett glapp mellan intäkter och kostnader. När invånarantalet i kommunen minskar påverkas antalet arbetare timmar och därigenom även skatteunderlaget och ekonomin. Detta

kan ge effekter som försämrad service, att det blir svårare att rekrytera personal samt att färre flyttar till kommunen. I sin tur kan detta innebära ännu färre invånare, mindre skatteintäkter och ytterligare försämrad ekonomi och service. Därmed är det viktigt att kontinuerligt arbeta med att attrahera fler invånare att stanna i och flytta till kommunen. Fördelarna med att bo, verka och arbeta i kommunen behöver lyftas fram vilket förtydligas inom den Utvecklingsplanen för mandatperioden.

Folkmängd Dals-Ed 31 december

Ålder	2019	2020	2021	2022	2023	Prognos 2033
0-4	228	218	214	192	182	163
5-9	264	257	257	249	226	179
10-14	265	267	260	262	280	211
15-19	262	257	266	249	239	213
20-24	256	242	206	179	191	165
25-44	1 059	1 036	1 048	1 034	1 009	889
45-64	1 160	1 160	1 168	1 148	1 133	1 067
65 -	1 319	1 324	1 337	1 337	1 346	1 401
Summa	4 813	4 761	4 756	4 650	4 606	4 288

Kön	2019	2020	2021	2022	2023	Prognos 2033
Män	2 518	2 495	2 485	2 424	2 387	2 188
Kvinnor	2 295	2 266	2 271	2 226	2 219	2 100
Summa	4 813	4 761	4 756	4 650	4 606	4 288

3 FINANSIELLA MÅL OCH BUDGETFÖRUTSÄTTNINGAR

3.1 KOMMUNENS UTVECKLING

3.1.1 FINANSIELLA MÅL

Kommunfullmäktige beslutade 2024-03-13 om följande sex finansiella mål för Dals-Eds kommun att gälla för år 2025:

- Skattesatsen ska vara oförändrad på nivån 23,21 procent
- Investeringar inom affärsdrivande verksamheter (VA-/Renhållning, kommersiella fastigheter och exploateringar) kan om behov föreligger finansieras genom extern upplåning. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå
- Kommunen ska inom skattefinansierade verksamheter i grunden finansiera sina investeringar med egna medel. Undantag från detta ska endast vara möjligt vid stora och långsiktiga investeringar, det vill säga där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå
- Kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent
- Kommunens soliditet ska inte vara lägre än 40 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka
- Resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader

Utifrån förändringar i redovisningsmetod av finansiella leasingavtal ändras målet gällande soliditet i samband med antagande av kommunplan så att det får följande lydelse:

- Kommunens soliditet ska inte vara lägre än 35 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka

3.1.2 SKATTEUNDERLAGSPROGNOS

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har 2023-10-03 i cirkulär 23:43 redovisat en bedömning av skatteunderlagets utveckling för åren 2022-2027.

"Sammantaget visar aktuell prognos en ackumulerad ökning som är drygt 0,4 procentenheter högre för skatteunderlaget åren 2023–2027 jämfört med den prognos som publicerades i augusti 2024, Aktuell Ekonomi 24:38. Prognosen för lönesumman helåret 2024 är uppreviderad något, men lönesummans ackumulerade bidrag till skatteunderlagets ökning fram till 2027 är endast 0,2 procentenheter högre än i föregående prognos. Övriga poster är uppreviderade i ungefär samma utsträckning."

Prognos skatteunderlagsutveckling, %

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ack perioden
SKR okt	5,8	4,9	3,7	4,3	4,6	4,3	23,9
SKR aug	5,8	4,9	3,5	4,8	4,1	4,2	23,3
Reg sep	5,8	5,0	3,1	4,5	5,0	5,1	24,8
ESV sep	5,8	4,8	3,8	4,5	4,2	4,6	23,7

Akkumulerat avser jämfört med 2022.

Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen, och Sveriges Kommuner och Regioner.

"För perioden som helhet, till och med 2027, visar den prognos som regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2025 en starkare ökning av skatteunderlaget än SKR:s nuvarande bedömning, sammantaget ligger bedömningen nästan 1 procentenhet högre. SKR har en starkare utvecklingen under 2024 medan regeringen i sin prognos har en starkare ökning alla andra år. För hela prognosperioden gör SKR en något starkare bedömning av skatteunderlagstillväxten än ESV. ESV:s bedömning gjordes dock innan budgetpropositionen för 2025 publicerades.

3.1.3 RESURSFÖRDELNING

INDEXUPPRÄKNING FÖR PRIS- OCH LÖNEÖKNINGAR

En uppräknings av budgetramarna är gjord utifrån SKR:s bedömningar i cirkulär 24:38 (2024-08-22) avseende prisindex för kommunal verksamhet som uppgår till följande:

Inklusive personalomkostnadseffekt

%	2025	2026	2027
Personalkostnad	-0,7	2,5	3,5
Övrig förbrukning	2,4	2,5	2,5
Prisindex kommunal verksamhet	0,2	2,5	3,2

Exklusive personalomkostnadseffekt

%	2025	2026	2027
Personalkostnad	3,5	3,3	3,3
Övrig förbrukning	2,4	2,5	2,5
Prisindex kommunal verksamhet	3,2	3,0	3,1

Personalkostnader

Skillnaden mellan tabellerna består främst i att tabellen som är inklusive personalomkostnadseffekt har med effekter av förändrade pensionskostnader.

Reservering har gjorts på finansförvaltningen för löneökningar åren 2025-2027 med följande belopp:

2025: 7 882 tkr inkl PO (motsvarar 3,5 % av total lönesumma och innebär 10 510 tkr på helår)

2026: 7 692 tkr inkl PO (motsvarar 3,3 % av total lönesumma och innebär 10 256 tkr på helår)

2027: 7 946 tkr inkl PO (motsvarar 3,3 % av total lönesumma och innebär 10 594 tkr på helår)

Övriga kostnader

Indexuppräknning har gjorts per nämnd/förvaltning åren 2025-2027 med följande belopp:

2025: 2 544 tkr (motsvarar 2,4 % av totala övriga kostnader)

2025: 2 714 tkr (motsvarar 2,5 % av totala övriga kostnader)

2026: 2 783 tkr (motsvarar 2,5 % av totala övriga kostnader)

Köp av huvudverksamhet

Indexuppräknning har gjorts per nämnd/förvaltning åren 2025-2027 med följande:

2025: 1 314 tkr (motsvarar 3,2 % av totala köp av huvudverksamhet)

2026: 1 272 tkr (motsvarar 3,0 % av totala köp av huvudverksamhet)

2027: 1 352 tkr (motsvarar 3,1 % av totala köp av huvudverksamhet)

3.1.4 INTERNRÄNTA

Internräntan för kommunsektorn bygger på sektorns egna upplåningskostnader. **Internräntan för år 2025 fastställs till 2,50 procent.** Det är oförändrat jämfört med internräntan avseende år 2024.

Huvudkällan angående sektorns egna upplåningskostnader är Kommuninvests skulddatabas, KI Finans. I kommunerna har nyupplåningskostnaden under flera år varit lägre än kostnaden för de lån som förfaller, vilket lett till att den genomsnittliga upplåningskostnaden sjunkit. Nu är läget det omvända, nyupplåningen med högre räntenivåer ökar den genomsnittliga räntekostnaden..

Internräntan ändras enbart i kvarts procentenheter. Internränta för aktuellt år tas fram av SKR:s internräntekommitté i februari året innan.

3.1.5 PERSONALOMKOSTNADSPÅSLAG (PO)

Det rekommenderade personalomkostnadspåslaget (PO) uppgår för år 2025 till 41,39 procent vilket är en sänkning med 4,36 procentenheter jämfört med år 2024.

Personalomkostnadspåslaget är en intern kostnad för verksamheterna och en intern intäkt under kommunens finansförvaltning. Detta finansierar sedan kommunens kostnader för arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkringar samt nyintjänad pension inklusive löneskatt.

Sänkningen mellan år 2024 och 2025 beror på sjunkande pensionskostnader. Budgetramar till nämnderna justeras motsvarande.

3.2 PERSONAL- OCH LÖNEPOLITIK

Dals-Eds kommuns lönepolitik grundas i lag och centrala avtal som gäller mellan SKR och de centrala fackliga organisationerna.

Utifrån kommunens lönepolicy ska Dals-Eds lönepolitik sträva mot att utveckla kvalitet, produktivitet och effektivitet i våra verksamheter samt bidra till att bibehålla och rekrytera kompetent personal. Vidare ska lönen spegla medarbetarens sätt att uppfylla arbetets krav och stimulera till förbättringar och kvalitet i verksamheterna. Dals-Eds lönepolitik bör därmed vara under ständig utveckling och anpassas till förändringar i organisationen och omvärlden, då det framgent kommer att finnas ökade rekryteringsbehov bland annat inom vården, omsorgen samt i förskolan och skolan.

Utifrån SKR:s prognoser gällande prisindex för kommunal verksamhet som bland annat anger utvecklingen av arbetskraftskostnader för respektive år framgår i bedömningen 2024-08-22 att prognosen rensat för effekter kopplade till pensionskostnadsutvecklingen uppgår till 3,5 % för 2025, 3,3 % för 2026 samt 3,3 % för 2027. Prognosen grundas dock inte i Dals-Eds kommuns lokala lönebildning eller struktur.

Totalt avsätts 7,9 mkr (helår 10,5 mkr) år 2025, 7,7 mkr (helår 10,3 mkr) år 2026 samt 7,9 mkr (helår 10,6 mkr) år 2027 inklusive personalomkostnadspåslag för att hantera samtliga delar i lönerevisionen.

3.3 FINANSIELL ANALYS

Dals-Eds kommun budgeterar ett resultat för 2025 på 1,1 mkr. Relateras kommunens budgeterade resultat till skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag beräknas kommunens resultat hamna på 0,3 %.

Resultaten under 2026 och 2027 har budgeterats till 2,0 %. Resultatutvecklingen följer planeringen från kommunplan för 2024-2026 där ett överskott på 2,0 % skulle uppnås från och med 2026. För att uppnå dessa resultatnivåer krävs i nuläget effektiviserings- och anpassningsåtgärder motsvarande totalt 9,3 mkr under planperioden.

Dals-Eds kommuns totala bruttoinvesteringar beräknas under 2025 uppgå till 24,6 mkr, vilket är en ökning jämfört med prognos för innevarande år med 0,6 mkr. Totalt under perioden 2025-2027 beräknas kommunen investera totalt brutto för 64,2 mkr.

Självfinansieringsgraden av investeringarna beräknas uppgå till 91,4 % under 2025. Detta innebär att investeringarna under 2025 inte kan finansieras med skatteintäkter och investeringsinkomster, utan kommunen måste använda viss likviditet samt extern upplåning för att finansiera investeringarna. Sett till hela planperioden 2025 till 2027 beräknas däremot självfinansieringsgraden uppgå till 128,2 % vilket innebär att utrymme finns för att minska låneskulden. Totalt väntas låneskulden minska med 8,0 mnkr.

MÅL FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Dals-Eds kommun har beslutat i sina "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning" att god ekonomisk hushållning innebär att såväl kommunens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer.

De finansiella målen beslutats av kommunfullmäktige årligen under våren och

kommunfullmäktiges utvecklingsplan för den innevarande mandatperioden beslutas under hösten 2023 och följs därefter upp under perioden inom ramen för den ordinarie uppföljningen.

RESULTAT OCH KAPACITET

Skatteunderlagsprognos

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har 2024-10-03 i cirkulär 24:43 redovisat en bedömning av skatteunderlagets utveckling för åren 2022-2027.

"I år ökar skatteunderlaget svagt, med endast 3,7 procent, men nästa år växlar ökningstakten upp. Som genomsnitt under perioden 2024–2028 beräknas skatteunderlaget öka med 4,3 procent per år, ungefär i linje med den genomsnittliga ökningen under tioårsperioden 2014–2023 (4,2 procent).

Under 2024 ökar antalet arbetade timmar svagt med följd att även skatteunderlagets ökningstakt bromsar in. Detta gör att lönesummans bidrag till skatteunderlagstillväxten 2024 minskar med nästan 1 procentenhet jämfört med 2023. Konjunkturen bedöms ta fart nästa år vilket kommer ge fler arbetade timmar, en huvudförklaring till uppväxlingen av tillväxten för lönesumman och skatteunderlaget 2025.

I år gynnas skatteunderlaget av en ovanligt stor ökning av pensionsinkomsterna, i likhet med 2023. Detta förklaras framförallt av storaökningar av prisbasbeloppet. Uppräkning av vissa skatteskalor och förstärkning av det förhöjda grundavdraget inverkar samtidigt negativt på skatteunderlaget i år, den underliggande ökningen av skatteunderlaget är således högre. Regeleffekter dämpar med andra ord skatteunderlaget totalt sett i år. Nästa års regeleffekter drar även de ner skatteunderlaget, givet förslagen i budgetpropositionen för 2025. Framförallt en ytterligare förstärkning av det förhöjda grundavdraget samt den slojade avtrappningen i det förhöjda grundavdraget dämpar skatteunderlaget nästa år.

Att inflationen i år växlat ned rejält jämfört med föregående års höga inflationstakt medför långsammare öknings av prisbasbeloppen kommande år. Speciellt blir ökningarna små 2026 och 2027, då KPI-inflationen beräknas bli låg 2025 och 2026. Nedväxlingen av inflationen medför även att garantipensioner ökar långsammare och att skatteskalorna inte räknas upp lika snabbt (till exempel för grundavdraget).

Återhämtningen av skatteunderlagstillväxten samt nedväxlingen av inflationen innebär att kommunsektorns köpkraft årligen beräknas öka framöver, efter två år av nedgång. Speciellt stark blir den reala uppgången 2025. Förutom att priser stiger långsammare faller pensionskostnaderna då, en stor kontrast mot de stora ökningarna föregående år. Den viktigaste faktorn är prisbasbeloppet och hur det slår på värderingen av sektorns pensionsskuld. Detta ger generellt en positiv inverkan på kommuners och regioners resultat 2025. Även om det är en ojämn profil mellan åren stiger det reala skatteunderlaget sammantaget med i genomsnitt 1,8 procent per år 2024–2028. Detta är ungefär i linje med ett historiskt genomsnitt om det svaga året 2023 exkluderas."

Skatteunderlagsprognoser

	2023	2024	2025	2026	2027
SKR okt	4,9	3,7	4,3	4,6	4,3
SKR aug	4,9	3,5	4,8	4,1	4,2
Reg sept	5,0	3,1	4,5	5,0	5,1
ESV sep	4,8	3,8	4,4	4,2	4,6
Ackumulerat					
SKR okt	4,9	8,9	13,5	18,7	23,9
SKR aug	4,9	8,6	13,7	18,4	23,3
Reg sept	5,0	8,3	13,1	18,8	24,8
ESV sep	4,8	8,8	13,6	18,3	23,7

Sammantaget visar aktuell prognos en ackumulerad ökning som är drygt 0,4 procentenheter högre för skatteunderlaget åren 2023–2027 jämfört med den prognos som publicerades i augusti 2024.

Källa: SKR, cirkulär 24:43 2024-10-03

Skatter- och generella statsbidrag

	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Skatteintäkter	235 875	236 002	241 550	249 556	257 326
Slutavräkning 2023	0	-788	0	0	0
Slutavräkning 2024	139	1 223	0	0	0
Slutavräkning 2025	0	0	1 125	0	0
Inkomstutjämningsbidrag	80 975	81 670	86 526	91 754	95 738
Kostnadsutjämning	22 740	22 674	27 224	28 734	30 617
Regleringsbidrag/-avgift	14 139	14 106	11 982	10 253	7 636
LSS-utjämning	21 598	21 596	25 215	25 066	24 917
Fastighetsavgift	13 567	15 906	16 033	16 033	16 033
Riktade generella statsbidrag	2 700	2 821	0	0	0
Totalt	391 732	395 210	409 655	421 395	432 267
Antal invånare 1/11 året innan	4 620	4 617	4 574	4 547	4 520

Finansförvaltning	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Egna skatteintäkter	236 013	236 437	242 675	249 556	257 326
Generella statsbidrag och utjämning	155 719	158 774	166 980	171 840	174 941
Pensioner	-64 550	-59 291	-35 792	-29 663	-31 907
Inlösen överskottsfond	0	1 140	0	0	0
Arbetsgivaravgifter	-67 210	-77 647	-80 694	-83 357	-86 108
Avtalsförsäkringar	-278	-586	-514	-531	-548
Internränteintäkter	8 659	8 367	8 612	8 612	8 612
Intäkt PO-påslag	97 863	114 266	106 299	105 642	111 046
Borgensavgift Edshus	600	600	600	600	600
Timplöneförändring hela kommunen	-437	-440	-442	-452	-469
Finansiell leasing	0	-1 510	-1 370	-1 224	-1 071
Återbetalning Försäkringskassan	0	-1 363	0	0	0
Ränteintäkter	400	724	400	200	200
Räntekostnader	-3 500	-2 100	-3 500	-3 500	-3 500
Totalt finansförvaltning	363 280	377 371	403 254	417 724	429 123

Skatteintäkter och nettokostnadsutveckling

	2025	2026	2027
Skatteintäktsutveckling (%)	3,7	2,9	2,6
Nettokostnadsutveckling exkl jämförelsestörande poster (%)	0,9	1,0	2,6

Kommunens skatteintäkter inklusive kommunal ekonomisk utjämning beräknas öka med 3,7 % 2025 respektive 2,9 % och 2,6 % åren 2025-2026.

Kommunen budgeterar en oförändrad skattesats 23,21 % under perioden.

Kommunens nettokostnader beräknas öka med 0,9 % 2025 respektive 1,0 % och 2,6 % åren 2026-2027.

Årets resultat och jämförelsestörande poster

	2025	2026	2027
Årets resultat (mkr)	1,1	8,4	8,6
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster (mkr)	1,1	8,4	8,6
Årets resultat / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag (%)	0,3	2,0	2,0
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag (%)	0,3	2,0	2,0

Relateras kommunens resultat till skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag beräknas kommunen under 2025 redovisa ett resultat på 0,3 %. Jämfört med prognos 2024 är det en förbättring med 3,3 procentenheter. Kommunen budgeterar inga

jämförelsestörande engångsposter under perioden, vilket innebär att även kommunens resultat exklusive jämförelsestörande engångsposter i förhållande till skatteintäkterna beräknas uppgå till 0,3 % respektive 2,0 % per år. Budgeten innehåller 2,4 mkr i särskilt reserverade medel under fullmäktige för oförutsedda händelser/kostnader.

Budgeterade investeringsvolym

	2025	2026	2027
Investeringsvolym brutto (mkr)	24,6	20,7	18,9
Investeringsvolym efter avdrag för investeringsinkomster (mkr)	24,6	20,7	18,9
Investeringsvolym / skatteintäkter (%)	6,0	4,9	4,4

Dals-Eds samlade investeringsvolym beräknas under 2025 uppgå till 24,6 mkr. En ökning jämfört med prognos för innevarande år med 0,6 mkr. Totalt under perioden 2025-2027 beräknas kommunen investera för 64,2 mkr.

Självfinansieringsgraden av investeringar

%	2025	2026	2027
Självfinansieringsgraden av nettoinvesteringar	91	144	159

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat före avskrivningar. 100 % innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks.

Självfinansieringsgraden av investeringarna efter avdrag för investeringsinkomster beräknas under 2025 uppgå till 91 %. Detta innebär att investeringarna under 2025 inte fullt ut kan finansieras med skatteintäkter och investeringsinkomster, utan kommunen måste använda viss likviditet samt extern upplåning för att finansiera investeringarna.

Kommunen har som mål att investeringar inom skattefinansierade verksamheter i grunden ska finansieras med egna medel. Undantag från detta ska endast vara möjligt vid stora och långsiktiga investeringar, det vill säga där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. Gällande investeringar inom affärsdrivande verksamheter (VA-/Renhållning, kommersiella fastigheter och exploateringar) kan om behov föreligger finansiering ske genom extern upplåning.

För perioden 2025-2027 som helhet uppgår självfinansieringsgraden till 128 % vilket innebär att det finns utrymme för att minska kommunens låneskuld. Kommunfullmäktiges mål kring finansiering av investeringar följs därmed.

RISK - KONTROLL

Soliditet

%	2025	2026	2027
Soliditet enligt balansräkningen	36	37	39
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt	19	22	24

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med eget kapital. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning. Detta innebär då att kommunen blir mindre skuldsatt och ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

Soliditeten väntas för år 2025 blir 36 %, vilket är oförändrat jämfört med prognos för 2024. För åren 2026-2027 beräknas soliditeten öka till 39 %.

Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt beräknas under 2025 uppgå till 19 %. För åren 2026-2027 beräknas den öka till 22 % respektive 24 %.

Kommunfullmäktige har i de finansiella målen för 2025 angett att soliditeten inte ska vara lägre än 40 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka.

Förändrad metod för redovisning av finansiella leasingavtal innebär att soliditeten sjunker utan att kommunen på något reellt sett fått en sämre finansiell ställning. Med anledning av detta föreslås att målet för soliditet justeras i samband med beslut om budget. Nytt mål för lägsta soliditet blir då 35 %.

Kommunalskatt

År 2024 uppgick Dals-Eds kommuns skattesats till 23,21 %. Skattesatsen har varit oförändrad de tretton senaste åren. Inför 2012 skedde en skatteväxling med Regionen/Landstinget om 43 öre då ansvaret för kollektivtrafiken flyttades.

Kommunfullmäktige har i de finansiella målen för 2025 angett att skattesatsen ska vara oförändrad på nivån 23,21 procent. Under perioden budgeteras en oförändrad skattesats på 23,21 %.

I de 49 kommunerna i Västra Götalands län varierar kommunernas skattesatser under 2024 mellan 19,96 % i Partille till 23,38 % i Munkedal. Den genomsnittliga skattesatsen i länet uppgick under 2024 till 21,82 %.

AVSLUTANDE KOMMENTAR

Budgeten för Dals-Eds kommun är upprättad i enlighet med de riktlinjer som antagits för god ekonomisk hushållning.

Budgetremiss avseende övergripande budgetförutsättningar samt förslag till preliminär ramfördelning samt investeringsbudget för 2025-2027 skickades ut till nämnder och styrelsen 2024-03-27. Respektive nämnd/styrelse har inkommit till budgetberedningen med synpunkter på förslag till resursfördelning och behandlats i budgetberedningen inför kommunfullmäktiges beslut. Kommunfullmäktige beslutade 2024-06-12 § 48 att fastställa preliminära ramar för nämnder och styrelse samt att uppdra till budgetberedningen att med stöd av det underlag som redovisas kring förslag till åtgärder för anpassning utifrån de nya driftsramarna, samordna och prioritera den fortsatta beslutsgången kring anpassningsåtgärderna och eventuella utredningsuppdrag. Budgetberedningen har under hösten följt upp det av förvaltningarna redovisade underlaget och föreslår vissa mindre förändringar jämfört med beslutet i juni..

Beräkningarna i budgetförutsättningarna grundar sig på de av kommunfullmäktige fastställda finansiella målen för 2025, vilket bland annat innebär oförändrad skattesats om 23,21 %.

3.4 FINANSIELLA NYCKELTAL

%	Bokslut 2023	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
RESULTAT - KAPACITET				
Skatteintäktsutveckling	4,3	3,7	2,9	2,6
Nettokostnadsutveckling exkl. jämförelsestörande poster	6,9	0,9	1,0	2,6
Nettokostnadsandel	101,0	99,7	98,0	98,0
- Verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	95,4	93,9	92,3	92,4
- Planenliga avskrivningar	5,2	5,2	5,1	4,9
- Finansnetto	0,4	0,6	0,6	0,6
- Jämförelsestörande engångsposter	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag	-1,0	0,3	2,0	2,0
Självfinansieringsgrad av årets nettoninvesteringar	93	91	144	159
Nettoinvesteringar / skatteintäkter	4,2	6,0	4,9	4,4
Soliditet enligt balansräkningen	38	36	37	39
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser	22	19	22	24
Total skuld- och avsättningsgrad	62	64	63	61
-varav avsättningsgrad	2	2	2	2
-varav kortfristig skuldsättningsgrad	21	21	21	21

%	Bokslut 2023	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
-varav långfristig skuldsättningsgrad	39	41	40	38
Kommunal skattesats	23,21	23,21	23,21	23,21
RISK OCH KONTROLL				
Kassalikviditet	67	68	71	71

Nyckeltal för 2023 har justerats jämfört med bokslut utifrån ny metod för redovisning av finansiell leasing.

Definitioner

Nettokostnadsandel

Löpande kostnader i % av skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag

Självfinansieringsgrad av nettoinvesteringar

(Resultat före extraordinära poster + avskrivningar) / investeringar

Soliditet

Eget kapital / tillgångar

Kassalikviditet

(Kortfristiga fordringar + kortfristiga placeringar + kassa och bank) / kortfristiga skulder

3.5 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH BALANSKRAVSUTREDNING MED RESULTATUTJÄMNINGSRESERV

Kommuner har sedan år 1992 enligt kommunallagen haft krav på sig att verksamheten ska bedrivas enligt god ekonomisk hushållning. Under år 2000 tillkom även balanskravet och under 2013 infördes en möjlighet till resultatutjämningsreserver. Samtliga dessa lagstiftningskrav ska årligen följas upp i årsredovisningens förvaltningsberättelse.

Inledningsvis i detta avsnitt redovisas kommunens finansiella mål för 2025 samt riktlinjer för god ekonomisk hushållning som Kommunfullmäktige fastställde under 2013. Därefter följer en beskrivning av budgeterad balanskravsutredning med resultatutjämningsreserv (RUR) för perioden 2025-2027.

Från och med år 2024 ersätts RUR av en ny resultatreserv (RER). Innebörden i dessa är likartad.

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning är ett lagstadgat krav som återfinns i 8:e kapitlet i kommunallagen. Kommunen ska upprätta riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Vidare ska kommunen också ta fram finansiella och verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning. Kommunen ska också besluta om man vill använda sig av en resultatutjämningsreserv.

Dals-Eds kommun har fattat beslut om "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv" under 2013. Dals-Eds kommuns riktlinjer för god ekonomisk hushållning tar sin utgångspunkt i att varje generation ska bekosta den kommunala service som konsumeras och därigenom lämna över en kommun med ett oförändrat finansiellt handlingsutrymme till kommande generationer. För att kunna leva upp till detta, har kommunen beslutat om sex finansiella mål. Dessa behandlas under detta avsnitt. Redovisningen av de verksamhetsmässiga målen för god ekonomisk hushållning återfinns under avsnittet "Kommunens övergripande utvecklingsmål"

Kommunfullmäktige beslutade 2024-03-13 § 13 att anta nedanstående finansiella mål för år 2025.

Utifrån förändrad redovisningsmetod avseende finansiell leasing revideras målvärdet för soliditet till 35 %. Förändring görs utifrån att ny metod för redovisning sänker soliditet utan att kommunens finansiella ställning verkligt förändrats. Målet är i övrigt oförändrat.

1. Skattesatsen ska vara oförändrad på nivån 23,21 procent.
--

Kommunfullmäktige konstaterar att kommunens skatteuttag ligger på en hög nivå i jämförelser med riket i övrigt och har så gjort under ett antal år. Omvärldens och medborgarnas ökande krav innebär dock att fler och fler kommuner och landsting har sett sig tvungna att höja skatteuttaget under de senaste åren. Kommunfullmäktiges målsättning är därför att med befintligt skatteuttag klara de nuvarande och kommande utmaningarna med en oförändrad skattesats.

Budget 2025, plan 2026-2027 ligger i linje med målet.

2. Investeringar inom affärsdrivande verksamheter (VA-/Renhållning, kommersiella fastigheter och exploateringar) kan om behov föreligger finansieras genom extern upplåning. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå.

Kommunfullmäktige har i det finansiella målet sagt att kommunen gällande de investeringar som görs inom affärsdrivande verksamheter såsom VA-, renhållning, kommersiella fastigheter och exploatering kan finansieras med externa lån då dessa i regel löper över lång tid.

Budget 2025, plan 2026-2027 ligger i linje med målet.

3. Kommunen ska inom skattefinansierade verksamheter i grunden finansiera sina investeringar med egna medel. Undantag från detta ska endast vara möjligt vid stora och långsiktiga investeringar, det vill säga där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå.

Kommunfullmäktige har i det finansiella målet sagt att kommunen i grunden inte ska finansiera sina investeringar inom skattefinansierade verksamheter med externa lån utan dessa ska finansieras med skatteintäkter. Undantag från detta ska endast vara stora och långsiktiga investeringar där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. Med stora och långsiktiga investeringar avses investeringar och investeringsbidrag som överstiger 30 mkr och har en livslängd på minst 20 år.

Måttet för att mäta detta är självfinansieringsgraden av investeringarna som mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat före avskrivningar. 100 procent innebär att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks.

Budget 2025, plan 2026-2027 ligger i linje med målet.

4. Kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent.

Kommunfullmäktige har satt målet att kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent, detta utifrån ett kort och medellångt finansiellt perspektiv som innebär att kommunen inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella betalningstoppar. En kassalikviditet som uppgår till 100 procent eller mer innebär att samtliga kortfristiga skulder kan finansieras direkt med egna medel.

En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Budget 2025, plan 2026-2027 ligger inte i linje med målet avseende år 2025.

5. Kommunens soliditet ska inte vara lägre än 35 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka.

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning. Detta innebär då att kommunen blir mindre skuldsatt och ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

Kommunfullmäktige har i sitt finansiella mål ansett att kommunens soliditet långsiktigt inte ska understiga 35 procent och inte heller minska fler än tre år i rad.

Kommunfullmäktige anser samtidigt att soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser inte ska understiga 10 procent och även denna ska på lång sikt öka.

Budget 2025, plan 2026-2027 ligger i linje med reviderat mål.

6. Resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader.

Kommunens resultat inklusive reavinst/-förluster och med samtliga pensionsförpliktelser redovisade ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar som inte är stora och långsiktiga (understigande 30 mkr och har en livslängd under 20 år, enligt lånefinansieringsmålet) kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader.

Budget 2025, plan 2026-2027 ligger i linje med målet.

Balanskravsutredning och resultatutjämningsreserv

Balanskravet är ytterligare ett lagstadgat krav som kommunen måste uppfylla enligt kommunallagen. Det trädde i kraft år 2000 och utgör en undre gräns för vilket resultat som är tillåtet att budgetera och redovisa.

Balanskravet innebär i korthet att kommuner och regioner ska besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Om resultatet ändå blir negativt i bokslutet är huvudprincipen att underskottet ska kompenseras med motsvarande överskott inom tre år och att Kommunfullmäktige i en plan ska ange hur det ska ske. Det finns dock ett undantag från huvudprincipen. Kommunfullmäktige kan med hänvisning till synnerliga skäl besluta om att inte återställa hela eller delar av ett underskott. Kommunfullmäktige kan även anta en underbalanserad budget med hänsyn till synnerliga skäl. Det är viktigt att understryka att de synnerliga skälen måste vara förenliga med god ekonomisk hushållning.

Sedan 2013 finns ett lagkrav på att en så kallad balanskravsutredning ska upprättas för att räkna fram ett balanskravsresultat. I tabell 1 nedan redovisas en budgeterad balanskravsutredning inklusive RUR/RER för Dals-Eds kommun under 2025 till 2027.

Kommunen redovisar ett budgeterat årets resultat under 2025 på 1,1 mkr. Under 2026 beräknas det öka till 8,4 mkr och under 2026 till 8,6 mkr. Inga realisationsvinster eller andra poster som påverkar "årets resultat efter balanskravsutredning före avsättning till RUR/RER" har budgeterats under perioden. Detta innebär att 1,1, 8,4 och 8,6 mkr utgör årets resultat efter balanskravsjusteringar.

Nästa steg i balanskravsutredningen utgörs av medel som förs till eller från resultatutjämningsreserven (RUR) / resultatreserven (RER).

Sedan 2013 är det möjligt för kommuner och landsting att tillämpa RUR och under vissa förutsättningar föra medel mellan olika år. Tanken är att överskott ska kunna reserveras i RUR under finansiellt goda tider, då skatteintäkterna ökar ordentligt. För att sedan användas för att täcka hela eller delar av underskott under svagare tider, då skatteintäkterna minskar eller endast måttligt ökar. RUR ska därigenom bidra med att skapa stabilare

planeringsförutsättningar för kommuner och regioner. Den bakomliggande tanken är alltså att det rådande konjunkturläget inte ska påverka resurstilldelningen till verksamheterna i alltför hög utsträckning. Behovet av servicen som kommuner och regioner tillhandahåller minskar i regel inte i en lågkonjunktur, utan det kan snarare vara tvärtom för vissa delar av verksamheten. Dessutom framstår det inte som ändamålsenligt att behöva göra tillfälliga nerdragningar i verksamheten som sedan måste byggas upp igen när lågkonjunkturen är över.

Riksdagen beslutade hösten 2023 om införande av den nya så kallade resultatreserven (RER) och att resultatutjämningsreserven (RUR) fasas ut under en tioårsperiod. Eftersom reglerna gäller från och med räkenskapsåret 2024 kommer första året med möjlighet till reservering av medel till RER att vara i bokslutet 2024. För RUR däremot så är det i bokslut och årsredovisning för 2023 sista möjlighet att reservera medel. Disponering av medel från RUR kommer att kunna göras fram till 2033, på samma sätt som tidigare med utgångspunkt i ”att utjämna intäkter över en konjunkturcykel”.

Principerna för reservering till RER är desamma som för RUR, Det som har tillkommit avseende resultatreserven är storleken av den sammanlagda totala reserveringen. Resultatreserven får uppgå till högst fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Denna begränsning gäller alltså den nya resultatreserven och avser alltså inte en eventuell RUR som kommunen har enligt regelverket för RUR.

Enligt Kommunfullmäktiges riktlinjer kan en reservering till RER göras med högst det belopp, som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar, som överstiger 1 % av skatteintäkter samt statsbidrag och utjämning. Det är i enlighet med lagens lägstanivå. Enligt Kommunfullmäktiges riktlinjer kan en disponering från RUR göras, för att helt eller delvis täcka ett balanskravsunderskott, när skatteunderlagsprognosen för ett enskilt år faller under det tioåriga genomsnittet för skatteunderlagets utveckling. Detta ger kommunen goda förutsättningar att vid behov genomföra ett omställningsarbete och/eller överbrygga en lågkonjunktur.

Disponering från den nya RER kan göras för att täcka vissa särskilda planerade kostnader ett enskilt år, eller vid oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall eller nödvändig omstrukturering av verksamhet. Användning av RER kan endast ske när det anses bidra till att uppnå god ekonomisk hushållning.

I enlighet med riktlinjer för RUR har kommunen beslutat att använda reserverade medel från RUR avseende budget 2024. Detta innebär att under 2024 beräknas enligt prognos 11,8 mkr behöva användas från RUR. För 2025 kommer varken avsättning till RER eller användning av RUR vara aktuellt. För år 2026 beräknas 4,2 mkr kunna reserveras till RUR och för 2027 kan 4,3 mkr reserveras.

När ovanstående medel har använts respektive avsatts till RUR/RER innebär det att kommunens balanskravsresultat budgeterats till 1,1 mkr för 2025 samt 4,2 mkr respektive 4,3 mkr för 2026 och 2027 i budget. Detta innebär att balanskravet är uppfyllt i budgeten.

Tabell 1: Budgeterad balanskravsutredning 2025 - 2027

mkr	2025	2026	2027
Årets resultat	1,1	8,4	8,6
Avgår samtliga realisationsvinster	0,0	0,0	0,0
Tillägg för vissa realisationsvinster enligt undantagsmöjligheter	0,0	0,0	0,0
Tillägg för vissa realisationsförluster enligt undantagsmöjligheter	0,0	0,0	0,0
Tillägg för orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
Avgår återföring av orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	1,1	8,4	8,6
Reservering till resultatutjämningsreserv (RUR)	0,0	-4,2	-4,3
Disponering från resultatutjämningsreserv (RUR)	0,0	0,0	0,0
Balanskravsresultat	1,1	4,2	4,3

Tabell 2: Budgeterad reservering till eller disponering från RUR

Resultatutjämningsreserv mkr	2025	2026	2027
Ingående värde	50,3*	50,3	50,3
Reservering till RUR	0,0	0,0	0,0
Disponering av RUR	0,0	0,0	0,0
Utgående värde	50,3	50,3	50,3

* Uppskattat ingående värde

Kommunen räknar med ett ingående värde under 2025 för resultatutjämningsreserven på 50,3 mkr efter att 11,8 mkr disponerats i bokslut 2024 enligt prognos. Under perioden räknar kommunen med att inte disponera några medel från RUR. Nya avsättningar till RUR är inte längre möjligt och det utgående värdet är därmed oförändrat på 50,3 mkr vid 2027 års utgång. I relation till skatteintäkter samt statsbidrag och utjämning beräknas RUR uppgå till 11,6 % under 2027. Enligt Kommunfullmäktiges riktlinjer finns inga begränsningar för maximal reservering i RUR.

Resultatreserv mkr	2025	2026	2027
Ingående värde	0,0	0,0	4,2
Reservering till RER	0,0	4,2	0,0
Disponering av RER	0,0	0,0	4,3
Utgående värde	0,0	4,2	8,5

Den nya resultatreserven väntas inte ha något ingående värde 2025 och någon reservering görs inte heller detta år. För åren 2026 och 2027 väntas reserveringar göras med 4,2 mkr respektive 4,3 mkr. Utgående värde 2027 uppgår då till 8,5 mkr vilket motsvarar 2,0 % av skatter och generella statsbidrag. RER kan maximalt uppgå till 5 % av summan av skatter och generella statsbidrag.

4 GRUNDUPPDRAG

4.1 SAMHÄLLSUTVECKLING & VÄLFÄRDSTJÄNSTER

Kommunen har många olika roller och uppgifter. Huvudsakligen kan kommunens grunduppdrag delas in i:

Välfärdsuppdraget omfattar ansvaret att leverera dagens välfärdstjänster till invånarna, såsom vård och omsorg, skola och annan service. Här ingår ansvaret som arbetsgivare och för den kommunala ekonomin.

Samhällsutvecklingsuppdraget handlar om att säkerställa en långsiktig hållbarhet för kommande generationers välfärd och goda liv. Det omfattar bl a infrastruktur, samhällsplanering, mark- och vattenanvändning, folkhälsa och trygghetsfrågor samt att tillsammans med näringsliv, myndigheter, föreningar och andra aktörer bidra att det blir ett bra samhälle att leva i. Här ingår arbete med demokratiutveckling, bl a att skapa delaktighet och främja människors möjligheter till ansvar, insyn och inflytande.

4.2 STYRNING OCH LEDNING

Styrmodellen

Styrning och ledning i Dals-Eds kommun utgår från en tillitsbaserad ledningsfilosofi, där varje organisatorisk nivå själv styr och leder sin verksamhet utifrån överenskomna grunduppdrag och utvecklingsbehov. Grundtanken bakom den tillitsbaserade ledningsfilosofin är att professionerna, chefer och medarbetare, vet bäst vad som behöver utvecklas eller kvalitetssäkras utifrån verksamhetens grunduppdrag. Därför tas mål och kritiska kvalitetsfaktorer fram och omhändertas på respektive organisatoriska nivå i kommunen. Detta innebär att ansvaret för resultatstyrningen och verksamhetsutvecklingen ska ligga så långt ut i organisationen som det är möjligt och lämpligt. Uppföljningen innebär sedan att kvalitetssäkra att vi klarar grunduppdraget samt vara ett underlag för förbättringsarbetet.

Kommunens vision och värdegrund samt verksamhetsbeskrivningen (verksamhetens grunduppdrag) utgör grunden i styrmodellen. Den säkerställer att vi har en gemensam bild av verksamheten och dess uppdrag samt ger oss ett fokus på dem vi är till för och deras behov. Grunduppdraget ska beskrivas och brytas ner enligt hierarkin kommun, förvaltning, verksamhetsområde samt individuella befattningsbeskrivningar (utifrån funktion).

Styrmodellens tre syften

God ekonomisk hushållning - Ekonomistyrning

- Att de ekonomiska resurserna används effektivt idag och i framtiden
- Att de ekonomiska resurserna används så att målen uppnås

Säkerställa verksamhetens kvalitet och effektivitet - Resultatstyrning

- Att verksamheten har bra kvalitet och effektivitet
- Att invånarnas/kundernas behov blir tillgodosedda

Genomförande av kommunens utvecklingsplan - Målstyrning

- Förverkliga den politiska viljan och de prioriterade målen
- Från ord till handling - ett systematiskt förändringsarbete

Styrmodellen under planperioden

Enligt kommunens styrmodell ska varje organisatorisk nivå analysera, planera och följa upp sitt grunduppdrag. Till följd av rådande utmaningar, framförallt osäkert säkerhetsläge i omvärlden, försvagad ekonomisk prognos, alltmer påtaglig kompetensförsörjningsutmaning samt sjunkande befolkningsprognoser och en ökande försörjningskvot, så behöver styrningen av organisationen anpassa sig. Detta innebär dels att ett omfattande anpassningspaket tagits fram till budgetberedningen med åtgärder för att kraftigt minska kostnader under perioden, och dels att organisationen behöver ställa om utifrån de försämrade ekonomiska förutsättningarna och fokusera på kärnan i våra respektive grunduppdrag i verksamheterna.

Vi behöver ha ett fokus internt på att hantera det löpande grunduppdraget i första hand och kommer att ha begränsade möjligheter att arbeta med det mer långsiktiga strategiska perspektivet. Behov och förändrade förutsättningar i organisationen behöver i första hand hanteras genom interna samverkanslösningar såväl inom kommunen som med civilsamhället i Dals-Ed, alternativt samverka med andra kommuner där Dalslandssamverkan utvecklats och sannolikt kommer göra även i framtiden. Anpassningsarbetet behöver även fortsättningsvis bedrivas med öppenhet och med hjälp av kreativa medarbetares resurser. Vi behöver också samtidigt fortsatt arbeta för ordning och reda, god service för de vi är till för och en bra arbetsmiljö som attraktiv arbetsgivare. Parallellt med anpassningsarbetet behöver vi kopplat till tillämpningen av den nya Utvecklingsplanen arbeta ännu mer aktivt för att stärka vår attraktivitet som kommun, för våra invånare, företagare, medarbetare, besökare - genom marknadsföring och attraktivitetshöjande åtgärder med de resurser som står till förfogande. Med utgångspunkt från den försämrade befolkningsutvecklingen och demografin är det en överlevnadsfråga.

5 UTVECKLINGSOMRÅDEN

5.1 KOMMUNENS VISION

VISION. Dals-Ed - Den naturliga hållplatsen

Dals-Ed är en inbjudande och inspirerande hållplats för fler människor i alla åldrar. Här stannar man gärna för alltid eller för en tid, och man vill gärna återvända. Vi utforskar livet med nyfikenhet och öppenhet - mitt i en vild och vacker natur.

Här finns en god jordmån med stark växtkraft och det är enkelt att utvecklas. Vi värnar om varandra, vårdar vårt arv och bygger framtiden tillsammans på ett naturligt och hållbart sätt.

Dals-Ed är en ATTRAKTIV kommun!

Dals-Ed är en naturlig mötesplats i en gränsbygd för företagande, natur och kultur. Det är enkelt att resa till, från och inom kommunen. Mellan skog och sjöar finns tåg- och vägförbindelser som knyter samman kommunens delar med regionen och Norge. Här finns unika evenemang som är väl kända i hela Sverige. Här finns attraktiva boendemöjligheter och lättillgänglig service för livets alla skeden.

I Dals-Ed är vi DELAKTIGA!

Här är enkelt att utvecklas och förverkliga nya idéer, "Bare gör't!", som vi säger. Vi uppmuntrar kreativt entreprenörskap och löser våra behov i samverkan. Här finns tillit, trygghet och närhet med levande tätort och landsbygder där alla får ta plats.

Dals-Ed jobbar för HÅLLBARHET!

Med varsam hand och på naturens villkor löser vi vår energiförsörjning. Vi bygger nytt med trä och underlättar för de gröna näringarna. Vi är en sjönära kurort med lättillgängliga och välordnade naturområden. Nationalparken Tresticklan är ett centralt och välbesökt besöksmål. Föreningsliv och folkhälsa främjas av kultur- och fritidsanläggningar av god kvalitet hela året.

5.2 KOMMUNENS ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGSMÅL

Kommunfullmäktige fastställde 2019-12-18 Vision 2035 och utvecklingsplan 2020-2023. Visionen beskriver en långsiktig målsättning för Dals-Eds kommun och gäller fram till 2035. Utvecklingsplanen är en mer kortsiktig plan som gäller för en mandatperiod i syfte att bidra till den långsiktiga visionen genom att peka ut prioriterad målsättning och strategi för det kommunövergripande utvecklingsarbetet. År 2024 är första året för Utvecklingsplanen under den innevarande mandatperioden.

Utvecklingsplan för perioden 2024-2027 har tagits fram genom en politisk workshop under 2023 och utformats utifrån kommunens förutsättningar och utmaningar. Med anledning av de erfarenheter som gjorts av tidigare Utvecklingsplan, är nuvarande plan förenklad och tydlig i form av ett utvecklingsmål som är enkelt att relatera till samtidigt som det fångar upp det som bedöms vara vår största utmaning, befolkningsutvecklingen. Utvecklingsplanen är därför kort och koncis och innebär ett utvecklingsmål i form av ett befolkningsmål om 5 000 invånare år 2035. För att uppnå utvecklingsmålet fokuseras på två strategier: att arbeta med vår marknadsföring och vår attraktivitet.

För det interna arbetet om hur kommunen ska arbeta mot en långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet, har bedömning gjorts om att detta uppdrag och mål faller inom det kommunövergripande grunduppdraget och att det därmed planeras och följs upp som en del i grunduppdraget och inte som ett utvecklingsmål.

5.2.1 5 000 invånare år 2035

Definition och motivering

Varje år ökar befolkningen och år 2035 är vi 5 000 invånare i Dals-Eds kommun.

Den negativa befolkningsutvecklingen behöver vändas för att upprätthålla tillväxt, kompetensutveckling och skatteunderlag på platsen samt bibehålla en hög kvalitet i kommunens verksamheter. Kommunen ska vara en attraktiv plats att bo, leva och verka på - målet blir en indikator på hur väl vi tillsammans med företag, föreningar och invånare lyckas.

Strategier	Motivering
Attraktivitet	Vi arbetar för att vara en attraktiv kommun som människor vill bo, leva och verka i.
Marknadsföring	Vi arbetar aktivt med vår marknadsföring för att lyfta platsens värden och anpassar marknadsföringen utifrån målgrupperna invånare, besökare och näringsliv.

5.3 UPPDRAG OCH STRATEGI FÖR EKONOMI I BALANS

Med anledning av det beräknade budgetunderskottet för 2023 och 2024 och de omfattande åtgärder som krävs för att hantera dem, beslutade fullmäktige redan i budgetramarna 2023-06-14 om att förslag till åtgärder för anpassning utifrån de nya driftsramarna skulle tas fram omgående och användas som ett gemensamt underlag för process under hösten 2023 där åtgärder beslutas för att om möjligt redan 2023 kunna uppnå delårseffekt men med sikte på att nå helårseffekt 2024. Detta samtidigt som god ekonomisk hushållning ska upprätthållas, för att säkerställa behovet av god välfärdsservice över tid, till en rimlig kostnad, med hänsyn till

god arbetsmiljö för kommunens anställda och med beaktande av kommunens utvecklingsmål om en positiv befolkningsutveckling.

Åtgärder till anpassningar togs fram per enhet och förvaltning och redovisades regelbundet under 2023 och inledningen på 2024 för budgetberedningen som ett samlat underlag inför ställningstagande och fortsatta besluts- och genomförandeprocesser. Effekter uppnåddes i förvaltningarna redan under 2023 som förstärktes ytterligare under 2024. Tillsammans med förbättrade budgetförutsättningar i form av bland annat lägre inflation och ett förstärkt skatteunderlag så stabiliseras budgetläget inför den kommande planperioden.

5.3.1 Uppdrag till nämnder och kommunledning

Det utmanande budgetläget beror på flera faktorer, bland annat att vi har för höga kostnader, minskande befolkning men kanske främst den höga inflationen som bidrar till att läget är särskilt problematiskt under främst 2023 och 2024. De tidigare årens goda resultat ger möjlighet att lindra effekterna av det ansträngda ekonomiska läget, genom att använda den så kallade resultatutjämningsreserven. Men trots reserven har omfattande åtgärder krävts utifrån de anpassningskrav som fördelats på kommunstyrelsen och nämnderna inför 2024.

De åtgärder till anpassningar som togs fram i samverkan inom förvaltningarna och beretts regelbundet i budgetberedningen för att få ned kostnaderna, kan kategoriseras utifrån att de handlar om om demografi/behovsanpassning, effektivisering, ambitionssänkning eller en kombination av dessa. Socialnämndens och FOKUS-nämndens förslag till kostnadsminskningar utgår till största delen från demografi- och/eller behovsförändringar. Inom kommunstyrelsens verksamheter läggs däremot förslag fram som innebär effektiviseringar och lägre ambitionsnivåer. Bland annat handlar det om neddragningar i det centrala interna administrativa stödet, såsom stöd i kvalitets- utvecklings och strategiskt arbete. Det handlar också om sänkta ambitionsnivåer och effektiviseringar i form av att inte återanställa i samband med vakanser. Som en konsekvens av anpassningarna inom kommunstyrelsen har översyn genomförts av förvaltningsorganisationen som innebär att kommunlednings- och samhällsbyggnadsförvaltningen slås samman till en förvaltning från och med 2025-01-01 för att optimera verksamheterna och minska administration. Som en del i att optimera verksamheterna flyttas från och med årsskiftet fritid- och kulturverksamheten till kommunstyrelsen från FOKUS-förvaltningen.

Förslagen innebär sammanfattningsvis att vi behöver fokusera på att klara av kärnan i vårt grunduppdrag per verksamhet och att framförallt det interna utvecklingsarbetet från de centrala stödfunktioner får stå tillbaka och istället hanteras mer av respektive verksamhet. Alla verksamheter och förvaltningar har i olika grad påverkats av förändringarna som anpassningarna ger och vi kommer att behöva förändra delar i våra uppdrag och hur vi arbetar även framåt för att vara flexibla i de förändringar som anpassningarna ger. Vi kan dock konstatera att effekter uppnåtts i förvaltningarna redan under 2023 och som förstärkts ytterligare under 2024. Tillsammans med förbättrade budgetförutsättningar i form av bland annat lägre inflation och ett förstärkt skatteunderlag så stabiliseras budgetläget inför den kommande planperioden men det gäller att vi håller i det anpassningsarbete vi påbörjat.

6 BILAGA 1 FINANSIELLA RAPPORTER

6.1 DRIFTBUDGET

Tabellerna nedan visar en sammanställning över ramar för nämnder och styrelse med avdrag för justering för sänkning av personalomkostnadspåslaget för 2026 från 45,75 % till 41,39%.

Finansförvaltningen ofördelade medel avseende löneutrymme

tkr	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
<i>Ingående ram</i>	0	9 618	19 938
Löneutrymme 2024	1 736	0	0
Löneutrymme 2025	7 882	2 628	0
Löneutrymme 2026	0	7 692	2 564
Löneutrymme 2027	0	0	7 946
Utgående ram	9 618	19 938	30 448

Tabellen innehåller ett belopp som avser löneutrymme 2024 eftersom lönerrevisionen för 2024 inte är klar i alla delar när kommunplan för 2025 skrivs.

Finansförvaltningen ofördelade medel avseende utökade behov

tkr	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
<i>Ingående ram</i>	0	2 400	2 400
Anslag till oförutsedda kostnader KF (till socialnämnden vid behov)	2 400	0	0
Utgående ram	2 400	2 400	2 400

Finansförvaltningen ofördelat avseende anpassningsbehov avseende åren 2025-2027

tkr	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
<i>Ingående ram</i>	0	0	-3 635
Anpassnings- och effektiviseringsåtgärder	0	-3 635	-4 431
Utgående ram	0	-3 635	-8 066

Kommunfullmäktige

tkr	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
<i>Ingående ram (inkl överhäng lönerrevision 2024)</i>	842	852	867
Indexuppräknig övriga kostnader	16	17	17
Kompensation/avdrag förändrat PO	-6	-2	1
Utgående ram	852	867	881

Valnämnden

tkr	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Utgående ram	6	170	6

Kommunstyrelsen

tkr	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
<i>Ingående ram (inkl överhäng lönerrevision 2024)</i>	92 462	99 952	100 329
Indexuppräknning köp av huvudverksamhet	166	161	171
Indexuppräknning övriga kostnader	1 058	1 129	1 158
Kompensation/avdrag förändrat PO	-2 253	-913	282
Tillskott tidigare Kommunledningsförvaltning enl KF 2024-06-12 § 48	500	0	0
Projekt Heltidsresan återföring av anslag	-400	0	0
Tillskott tidigare Samhällsbyggnadsförvaltningen enl KF 2024-06-12 § 48	1 325	0	0
Undomskort/seniorkort	100	0	0
Flytt av kultur- och fritidsverksamhet från FOKUS	6 994	0	0
Utgående ram	99 952	100 329	101 940

Socialnämnden

tkr	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
<i>Ingående ram (inkl överhäng lönerrevision 2024)</i>	156 073	159 373	158 871
Indexuppräknning köp av huvudverksamhet	280	271	288
Indexuppräknning övriga kostnader	778	830	851
Kompensation/avdrag förändrat PO	-3 958	-1 603	495
Tillskott Socialnämnden enligt KF 2024-06-12 § 48	6 200	0	0
Utgående ram	159 373	158 871	160 505

FOKUS-nämnden

tkr	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
<i>Ingående ram (inkl överhäng lönerrevision 2024)</i>	138 185	129 923	130 356
Indexuppräknning köp av huvudverksamhet	868	840	894
Indexuppräknning övriga kostnader	692	738	757
Kompensation/avdrag förändrat PO	-2 828	-1 145	353
Tillskott FOKUS enligt KF 2024-06-12 § 48 (skolskjuts)	1 200	0	0
Anpassningsbehov FOKUS enligt KF 2024-06-12 § 48 (volymminskning)	-1200	0	0
Flytt av kultur- och fritidsverksamhet till Kommunstyrelsen	-6 994	0	0
Utgående ram	129 923	130 356	132 360

Tabellen nedan visar ramarna per nämnd/förvaltning utifrån ovanstående beskrivna justeringar. Med denna fördelning uppgår resultatet för år 2025 till 1 131 tkr, 2026 8 428 tkr och 2027 8 645 tkr.

Med nu kända förutsättningar så krävs effektiviserings- och anpassningsåtgärder motsvarande totalt 9,3 mkr under planperioden. Av detta belopp ligger 1,2 mnkr i budget 2025 hos FOKUS-nämnden. Resterande 8,1 mnkr ligger ofördelat för åren 2026-2027. Detta för att år 2026 ha en ekonomi i balans med en resultatnivå som är acceptabel utifrån finansiell ställning och gällande finansiella mål.

Generellt för samtliga nämnder gäller att löneökningar enligt ordinarie lönerrevision kompenseras när utfallet är klart. Anslaget återfinns inom posten lönereservering under finansförvaltningen samtliga år i denna sammanställning.

Sammanställd driftredovisning	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2026
Finansförvaltning	403 254	417 724	429 123
Ofördelat lönereservering	-9 618	-19 938	-30 448
Anslag till oförutsedda kostnader KF (socialnämnden vid behov)	-2 400	-2 400	-2 400
Ofördelat effektiviserings- och anpassningsuppdrag	0	3 635	8 066
Kommunfullmäktige	-852	-867	-885
Valnämnd	-6	-170	-6
Kommunstyrelsen	-99 952	-100 329	-101 940
Socialnämnden	-159 373	-158 871	-160 505
FOKUS-nämnden	-129 923	-130 356	-132 360
Resultat	1 131	8 428	8 645
<i>2 % av skatter och bidrag</i>	8 193	8 428	8 645
<i>Differens mot 2 % av skatter och bidrag</i>	-7 063	0	0

6.2 INVESTERINGSBUDGET

Nedanstående investeringsbudget/plan beslutades av Kommunfullmäktige 2024-06-12 och förutsätter upplåning avseende investering inom taxefinansierade verksamheter med totalt 23,1 mkr (9,2 mkr år 2025, 7,2 mkr år 2026 samt 6,7 mkr år 2027). Ingen ytterligare upplåning bedöms vara nödvändig under perioden. Tvärtom beräknas en viss amortering utöver plan vara möjlig. Inkluderas planenlig amortering under perioden med totalt 16,1 mkr så kommer den externa låneskulden att minska med 8,0 mkr under planperioden.

Efter planperioden beräknas därmed totala låneskulden uppgå till 122,3 mkr.

Belopp i tkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Skattefinansierat	14 070	15 400	13 500	12 200
<i>Inventarier hela kommunen</i>	<i>1 950</i>	<i>2 200</i>	<i>2 200</i>	<i>2 200</i>
<i>KS-ordf objektsreserv</i>	<i>400</i>	<i>400</i>	<i>400</i>	<i>400</i>
<i>Gemensamma IT-investeringar</i>	<i>900</i>	<i>1 900</i>	<i>900</i>	<i>900</i>
<i>Fastighetsinvesteringar</i>	<i>4 720</i>	<i>4 900</i>	<i>3 700</i>	<i>3 900</i>

Belopp i tkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
<i>Räddningstjänst nyanskaffning fordon</i>	500	500	500	500
<i>Kost och städ</i>	200	200	200	200
<i>Gata/väg/park</i>	2 400	2 400	2 400	2 400
<i>Kommunförråd</i>	2 000	1 900	2 200	700
<i>Samhällsbyggnadsförvaltning objektsreserv</i>	1 000	1 000	1 000	1 000
Taxefinansierat	11 700	9 200	7 200	6 700
<i>Vatten- och avloppsverksamhet</i>	11 500	9 000	7 000	6 500
<i>Renhållningsverksamhet</i>	200	200	200	200
Exploateringsverksamhet	0	0	0	0
Totalt	25 770	24 600	20 700	18 900

6.3 RESULTATBUDGET

Belopp i tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens intäkter	154 348	156 347	178 004	160 099	164 102	168 204
Verksamhetens kostnader	-523 896	-548 141	-559 472	-544 760	-553 006	-567 763
Avskrivningar	-20 197	-18 350	-20 864	-21 363	-21 363	-21 363
Verksamhetens nettokostnader	-389 745	-410 144	-402 332	-406 024	-410 267	-420 922
Skatteintäkter	229 033	235 875	236 002	241 550	249 556	257 326
Slutavräkning skatteintäkter	4 920	139	436	1 125	0	0
Generella statsbidrag och utjämning	139 046	142 152	142 868	150 947	155 807	158 908
Fastighetsavgift	14 278	13 567	15 906	16 033	16 033	16 033
Finansiella intäkter	3 237	1 000	2 400	1 000	800	800
Finansiella kostnader	-4 822	-4 718	-6 951	-3 500	-3 500	-3 500
Resultat före extraordinära poster	-4 052	-22 130	-11 672	1 131	8 428	8 645
Extraordinära intäkter	0	0	0		0	0
Extraordinära kostnader	0	0	0		0	0
Årets resultat	-4 052	-22 130	-11 672	1 131	8 428	8 645
Antal invånare 1 november året innan	4673	4 620	4617	4 574	4 547	4 520

Värden för bokslut 2023 har justerats utifrån ny metod för redovisning av finansiell leasing. Redovisat resultat i bokslut 2023 var -2,4 mkr.

6.4 FINANSIERINGSBUDGET

Belopp i tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Progno s 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Verksamhetens intäkter	154 348	166 440	178 004	160 099	164 102	168 204
Verksamhetens kostnader	-523 896	-560 202	-559 472	-544 760	-553 006	-567 763
Verksamhetens nettokostnader	-369 548	-393 762	-381 468	-384 661	-388 904	-399 559
Skatteintäkter och intäkter av bidrag	387 278	391 732	395 212	409 655	421 395	432 267
Finansiella intäkter	3 237	1 000	2 400	1 000	800	800
Finansiella kostnader	-4 822	-3 500	-6 951	-3 500	-3 500	-3 500
Justering av ej rörelsekapitalpåverkande poster	0	0	0	0	0	0
Verksamhetsnetto	16 145	-4 530	9 192	22 494	29 791	30 008
INVESTERINGAR						
Inköp av imateriella tillgångar	0	0	361	0	0	0
Inköp av materiella tillgångar	-17 408	-25 320	-24 045	-24 600	-20 700	-18 900
Avyttrade materiella tillgångar	821	0	97	0	0	0
Inköp av finansiella tillgångar	-480	0	-480	0	0	0
Avyttrade finansiella tillgångar	0	0	0	0	0	0
Investeringsnetto	-17 067	-25 320	-24 067	-24 600	-20 700	-18 900
FINANSIERING						
Långfristig upplåning	14 983	34 300	20 400	9 200	7 200	6 700
Amortering inkl leasingskuld	-22 248	-5 363	-7 503	-7 156	-12 303	-17 456
Finansieringsnetto	-7 265	28 937	12 897	2 044	-5 103	-10 756
Justering för rörelsekapitalets förändring						
Ökn(+)/minskn(-) pensionsskuld	-1 593	301	419	-462	-738	-512
Ökn(-)/minskn(+) kortfristiga fordringar	-2 209	0	0	0	0	0
Ökn(+)/minskn(-) kortfristiga skulder	9 272	0	0	0	0	0
Förändring av likvida medel	-2 718	-612	-1 558	-524	3 250	-160
Likvida medel vid årets början	27 739	12 358	25 021	23 463	22 939	26 189
Likvidia medel vid årets slut	25 021	11 747	23 463	22 939	26 189	26 029

6.5 BALANSBUDGET

Belopp i tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Progno s 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Tillgångar						
Anläggningstillgångar						
Imateriella anläggningstillgångar	3 072	3 253	2 711	2 711	2 711	2 711
Materiella anläggningstillgångar	423 875	381 755	426 959	430 196	429 533	427 070
Finansiella anläggningstillgångar	21 725	21 725	22 205	22 205	22 205	22 205
Omsättningstillgångar						
Fordringar	52 414	50 204	52 414	52 414	52 414	52 414
Kassa och bank	25 021	11 747	23 463	22 939	26 189	26 029
Summa tillgångar	526 107	468 684	527 752	530 465	533 052	530 429
Eget kapital, avsättningar och skulder						
Eget kapital	200 934	184 546	189 262	190 393	198 822	207 467
därav årets resultat	-4 052	-22 130	-11 672	1 131	8 428	8 645
Avsättningar	11 759	11 979	12 178	11 716	10 977	10 465
Skulder						
Långfristiga skulder	202 471	170 487	215 368	217 412	212 309	201 553
Kortfristiga skulder	110 944	101 672	110 944	110 944	110 944	110 944
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	526 107	468 684	527 752	530 465	533 052	530 429
Ansvarsförbindelse pensioner	87 904	89 136	91 063	87 749	82 833	78 938

Värden för 2023 har justerats utifrån ny metod för redovisning av finansiell leasing.